

Plenum

Onsdag 11.2.2026 kl. 14.00—17.30

12. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av avfallslagen och av vissa lagar som har samband med den

Regeringens proposition RP 4/2026 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 12 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till miljöutskottet.

För debatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen.

Minister Multala presenterar ärendet för oss. Varsågod.

Debatt

16.09 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Esitykseen on yhdistetty kolmen eri EU-säädöksen täytäntöönpano: akkuasetuksen, uudistetun jätteensiirtoasetuksen sekä sähkö- ja elektroniikkaromua koskevan direktiivin muutos. Näiden EU-säädösten toimeenpanon vuoksi muutetaan pääasiassa jätelakia. EU-säädökset edellyttävät kansallista täydentävää sääntelyä muun muassa eräistä viranomaistehtävistä sekä seuraamuksista. Nyt käsiteltävänä oleva esitys tehostaa akkujen ja paristojen kiertotaloutta, selkeyttää vastuuta eräiden vanhojen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jätehuollon kustannuksista ja täydentää kansainvälisiä jätteensiirtoja koskevaa jätteensiirtoasetusta muun muassa laittomien jätteensiirtojen seuraamusten osalta. Tällä esityksellä ei tiukenneta EU-säädösten vaatimuksia.

Esitys on tarpeen käsitellä nopeasti, sillä akkuasetus ja sähkö- ja elektroniikkalaitteita koskevan direktiivin muutos ovat jo tulleet EU:ssa voimaan. Jätteensiirtoasetuksen täytäntöönpanoon liittyvät muutokset tulisivat kuitenkin voimaan toukokuun loppupuolella samaan aikaan, kun asetusta aletaan soveltaa.

Arvoisa puhemies! Akkujen kysynnän arvioidaan 14-kertaistuvan vuodesta 2018 vuoteen 2030 erityisesti liikenteen sähköistymisen ja sähkövirtaa käyttävien langattomien laitteiden yleistymisen vuoksi. EU:n akkuasetuksella varmistetaan, että kaikki EU-markkinoille saateltavat akut ovat kestäviä ja turvallisia koko elinkaarensa ajan. Tavoitteena on lisätä akkujen keräystä, kierrätystä ja arvokkaiden materiaalien talteenottoa sekä lisätä kierrätysmateriaalien osuutta uusissa akuissa. EU:n akkuasetus lisää merkittävästi akkujen ja paristojen tuottajien eli valmistajien, maahantuojien ja jakelijoiden velvoitteita. Nyt käsiteltävänä oleva esitys on viimeinen osa akkuasetuksen täytäntöönpanoa. Esityksellä teh-

Punkt i protokollet PR 5/2026 rd

dään akkujen ja paristojen jätehuoltoa ja tuottajavastuuta koskeviin kansallisiin säännöksiin akkuasetuksen edellyttämät muutokset ja täydennykset.

Sähkö- ja elektroniikkaromusta annetun direktiivin muutos koskee tuottajan kustannusvastuun rajaamista sellaisten sähkö- ja elektroniikkalaitteiden osalta, jotka on saatettu markkinoille ennen 13.8.2012. Muutoksen taustalla on EU:n tuomioistuimen päätös. Tuottajan kustannusvastuun ulkopuolelle rajattujen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jätehuollon kustannuksista vastaisi laitteen haltija. Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä selkeytetään epäselvää oikeustilaa, mutta muutoksilla ei ole merkittäviä vaikutuksia sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jätehuoltoon tai sen järjestämiseen.

Arvoisa puhemies! Sitten tässä äskenkin keskustelussa olleeseen asiaan eli EU:n jätteen siirtoasetuksen uudistukseen. Sillä haluttiin helpottaa jätteiden siirtoja EU:ssa muun muassa päivittämällä ilmoitusmenettelyä, yhtenäistää käytäntöjä eri EU-maissa ja varmistaa, että EU:n jäsenmaat eivät vie jätteisiin liittyviä ongelmiaan kolmansiin maihin. Lisäksi EU-asetuksessa on uusia keinoja, joilla torjutaan jätteiden laittomia siirtoja. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä pannaan täytäntöön uudistetun jätteen siirtoasetuksen täydentävät kansalliset säännökset. Uusi sääntely koskee muun muassa kansainvälisiä jättesiirtoja koskevien tietojen toimittamista Sykelle, vakuuksien voimassaoloa ja seuraamuksia koskevaa sääntelyä, jotta kaikki jätteen siirtoasetuksessa määritellyt laittomat jättesiirrot tulevat kansallisesti rangaistavuuden piiriin. Sykelle eli Suomen ympäristökeskukselle tulee uusi tehtävä osallistua EU:n laajuiseen jättesiirtojen valvontaryhmään, jolla pyritään parantamaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä laittomien siirtojen estämiseksi ja havaitsemiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi puhujalistaan. Edustaja Hänninen.

16.13 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus, taloudellinen kestävyys ja puhdas siirtymä eivät ole toisistaan irrallisia. Ne rakentuvat samoista perusrakenteista. Yksi näistä rakenteista on toimiva nykyaikainen jätelainsäädäntö. Juuri tätä kivijalkaa olemme nyt vahvistamassa päivittämällä akkujen sähkö- ja elektroniikkalaiteromun sekä kansainvälisten jättesiirtojen sääntelyä vastaamaan EU-lainsäädäntöä ja kiertotalouden vaatimuksia. Kestävä julkinen talous ei synny pelkästään budjettiraameista. Se rakentuu niistä järjestelmistä, jotka vähentävät kustannuspaineita, ehkäisevät hukkaa ja varmistavat materiaalien kierron.

Arvoisa puhemies! Tuottajavastuun täsmentäminen ja yhtenäistäminen akkujen ja elektroniikan osalta vähentävät päällekkäisiä rakenteita, hillitsevät kuntien ja hyvinvointialueiden kustannusten kasvua ja parantavat järjestelmän ennustettavuutta. Nämä ovat nimenomaan julkisen talouden kestävyyttä tukevia toimia. Samalla vahvistamme Suomen kiertotalouden kokonaisjärjestelmää, mikä vahvistaa myös taloutemme omavaraisuutta. Kun akkujen, paristojen ja elektroniikan kierrätykselle säädetään selkeät, EU:n kanssa yhdenmukaiset velvoitteet, luodaan ennakoitava toimintaympäristö investoinneille, uudelle teollisuudelle ja kotimaiselle jalostusarvolle. Siksi tämä on ennen kaikkea päätös, joka katsoo tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ei tule unohtaa, että kiertotalous on myös huoltovarmuuskysymys. Akkujen ja elektroniikan sisältämät materiaalit, kuten litium, nikkeli ja koboltti, ovat kriittisiä koko puhtaalle siirtymälle. EU:n arvioiden mukaan akkujen kysyntä moninkertaistuu.

Punkt i protokollet PR 5/2026 rd

Siksi materiaalien tehokas talteenotto ja kierrätys vähentää tuontiriippuvuutta, vahvistaa Suomen kriisinsietokykyä ja on hyväksi tälle kauniille maalle ja sen luonnolle. Uudistus parantaa myös kansallista ja eurooppalaista turvallisuutta. Kun jätteensiirtoja valvotaan aiempaa tarkemmin ja sähköinen valvontajärjestelmä otetaan käyttöön, torjutaan tehokkaammin laitonta jätekauppaa ja siihen kytkeytyvää rikollisuutta eli toimintaa, joka aiheuttaa merkittäviä ympäristöhaittoja.

Arvoisa puhemies! Kun kansallinen lainsäädäntö saatetaan ajan tasalle EU:n akkuasetuksen sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin ja jätteensiirtoasetuksen kanssa Suomi täyttää velvoitteensa ja osoittaa ympäristövastuunsa merkityksen. Tämä esitys ei ole vain tekninen päivitys, kyse on asenteesta kestävämpää tulevaisuutta kohtaan. Tämä on investointi Suomen turvallisuuteen, tulevaisuuteen ja kestäväan talouskasvuun. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.17 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ministeriltä tuli aika nopeasti vastaus. Kun oltiin tässä roskien siirtelyssä yli rajojen, niin heti tuli asetus, ja täytyy sanoa, että tämä on erittäin nopeata ministeriön toimintaa.

Mutta miksi pyysin puheenvuoron? Joka tapauksessa tässä täytyy muistaa jätteitten uudelleenhyödyntämisestä se, että jäte on toisen raaka-aine aina, kun tätä tehdään, ja tämä on iso asia. Kun tätä jätehuoltoa on tehty Pirkanmaalla yli kuntarajojen aika paljon ja sitten kun kyselee esimerkiksi Pirkanmaan jätehuollosta, kuinka tämä on kehittynyt vuosien varrella, niin jos niillä on kaiken kaikkiaan ollut sata yksikköä jotain jätteitä aikaisemmin, niin enää yksi prosenttiyksikkö jää sinne niin, että sitä ei kierrätetä. Tämä on niin valtava muutos, mitä tässä on tapahtunut vuosikymmenten aikana, ja Suomi on aivan kärkipäässä tässä jätteitten hyödyntämisessä monelta osin. Meillä on paljon tekemistä muovissa ja tällaisissa, mutta näitten kaatopaikkojen ja muitten osalta ne eivät ole enää kaatopaikkoja, ne ovat tavallaan kierrätyslaitoksia.

Arvoisa rouva puhemies! Aikaisemmassa tehtävässä Sähköliiton aikana sähkö- ja elektroniikkaromusta oltiin aika paljon huolissaan, ja silloin se sitten laitettiin liikkeelle, vuosikymmeniä sitten. Se on ollut aika tehokas tapa, miten se kerääntyy tällä hetkellä Suomessa näitten toimijoitten osalta ja päätyy oikeisiin jatkojalostuksiin, ja sillä tavalla ollaan hyvä. Nyt tähän jatkoksi tulee tämä akkujen osalta, ja täytyy sanoa, että nämä ovat kyllä kaikki semmoisia esityksiä, joita on helppo kannattaa, ja näitä kannattaa viedä eteenpäin.

Tässä roskien kierrättämisessä yli rajojen on ne ongelmat, koska kaikissa maissa tämä toiminta ei ole niin yhteiskunnallisesti järjestäytynyttä kuin Suomessa. Tässä mielessä tämä tietojenvaihto — esimerkiksi nyt tässä on hyvä esitys siitä, että Syke saisi enempi tietää, minkälaista tavaraa tulee — valvonnan kannalta on kyllä erittäin hyvä asia. Tämä viittaa nyt esimerkiksi siihen Vantaan asemaan. Se Vantaan jätepolttoasema on hyvä esimerkki siitä, että se on tehokas. Se tuottaa Vantaalle ja tälle alueelle edullisempaa kaukolämpöä, kun tätä hyödynnetään, koska raaka-ainetta tulee tätä kautta, mutta myöskin pitää katsoa sellaista tavaraa, että se ei aiheuta ympäristöhaittoja täällä. Se meidän pitää tietää etukäteen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri tähän? Olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 5/2026 rd

16.20 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä vastaanotosta näille molemmille esityksille, mutta erityisesti tälle toiselle. Todellakin on näin, että tämä EU:n akkuasetus on oikein hyvä, mutta sinällään on tietenkin tärkeää huomata, että kyllähän tässä akkumateriaalien kierrättämisessä edetään myös siksi, että niihin käytettävät raaka-aineet ovat niin arvokkaita ja niitä ei missään nimessä kannata vain kertakäyttää vaan nimenomaan hyödyntää aina uudelleen. Suomessa tutkitaan myös muunlaisia kierrätysmahdollisuuksia, vaikka tämmöistä mekaanista kierrätystä eli esimerkiksi kemiallista kierrätystä. Aalto-yliopistossa pääsin vierailullani todistamaan, kuinka sitä tutkitaan.

Todellakin tässä tulee nyt sitten uusia toimivaltuuksia ja toisaalta velvollisuuksia myös meidän Suomen ympäristökeskukselle, joka jätteesiirroissa on tämä toimivaltainen viranomainen, ja hyvä näin. Tällä nimenomaan pyritään tuottamaan parempaa tilannekuvaa ja mahdollisuuksia puuttua, jos havaittaisiin tässä rajat ylittävässä jätteesiirtotoiminnassa jotakin, joka joko ei olisi lupaehtojen mukaista tai sitten olisi esimerkiksi harmaan talouden puolella. Eli tällä pyritään parantamaan nimenomaan sitä valvontaa.

Se on kuitenkin sanottava, että julkisuudessa olleissa mielikuvissa ollaan nyt ehkä hie- man jäljessä siitä, mikä on todellisuus. Eli vaikkapa nyt Vantaan energiajätteenpolttolaitokseen vain hyvin pieni osa tulee sieltä kyseisestä mainitusta EU-maasta. Se on hyvä huomata myös tässä, että EU:n sisällä puhutaan kuitenkin sisämarkkinatoiminnasta, eli se, kuinka esimerkiksi EU:n ulkopuolelta tuotaisiin tänne jätettä, on kuitenkin jo ikään kuin menneisyyden asioita. Eli tässä puhutaan kuitenkin EU:n sisämarkkinatoiminnasta, ja silloin tietysti meidän pitää pystyä luottamaan siihen, että jokaisessa EU-maassa huolehditaan siitä omasta toiminnasta ja sen lainmukaisuudesta. Meidän viranomaisilla tietysti on toimivalta meillä täällä. EU-tasolla rajat ylittävästi voi olla joitakin toimivaltuuksia rajat ylittävillä viranomaisilla, mutta muuten lähtökohtaisesti tietysti vaikka rikosoikeudellisia prosesseja valvovat aina kyseisen maan omat viranomaiset. Näin me tietysti haluamme, että tämä toimii, ja on tietysti hyvä, että näitä nousee esille. Myöskin näillä valvovilla viranomaisilla on hyvä mahdollisuus tämän parantuneen tiedonsaanninkin myötä toimittaa niitä tietoja eteenpäin ja niihin sitten viranomaisina myös puuttua. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Hänninen. — Onko mikrofoni päällä?

16.23 Juha Hänninen kok: Uudestaan eli ajatuksen virtaa. Eli kun täällä käydään keskustelua myös tästä meidän ilmastoasiasta ja oikeastaan maailman pelastamisesta, niin meillä Oulussa on sellainen erityinen paikka. Se oli ennen Ruskon kaatopaikka, nyt se on Ruskon kierrätyskeskus. Eli siellä 10—20 vuotta piti olla punaisen ladon kangas varattuna seuraavalle kaatopaikalle, kun väitettiin, että maailma hukkuu siihen johonkin. Se ei ollutkaan totta, vaan todellakin siellä kierrätetään niin, että alle yksi prosentti menee kenttään, tai oikeastaan se ei mene kenttään, vaan sekin poltetaan ja laitetaan metsän lannoitteeksi niin, että metsä kasvaa nopeammin ja saadaan sieltä sitten näitä päästöjä vähemmiksi sitä kautta. Eli se iso asia, mitä halusin sanoa, on se, että esimerkiksi Oulun seudulla on paljon, paljon yrityksiä ja teknologiaa, innovaatioita, joita voitaisiin viedä maailmalle, ja voitaisiin pelastaa sillä tavalla maailmaa vielä paremmin ja tehdä jopa Suomeen ja Oulun seudulle ti- liä. — Kiitoksia.

Punkt i protokollet PR 5/2026 rd

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till miljöutskottet.